

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1906

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Ter waarschuwing. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Ingezonden. — Mededeelingen.

Ter waarschuwing.

Onder dit hoofd schrijft Mr. C. Th. van Deventer in „Het Vaderland“ van 19 dezer de volgende opmerkingen, die wij volkomen onderschrijven:

„Nu „Totok en Indo“ van den heer Jan Fabricius tal van toeschouwers trekt, waaronder velen die met Indië niet bekend zijn, past een ernstige waarschuwing tegen misverstand.

„Een Indische Idylle“ noemt de schrijver zijn stuk. „Een Indische Klucht“ zou een betere omschrijving geven. De werkelijkheid is in deze klucht ver te zoeken; als een eenigszins betrouwbare schildering van hedendaagsche Indische zeden mag zij beslist niet worden aangemerkt.

Dat een gesjeerde landbouwstudent en doordraaier, die als een presentkaasje den administrateur van een koffi-onderneming wordt thuis gezonden, moeilijk als type kan gelden van de jonge Nederlanders, die in de 20e eeuw bij den tropischen landbouw een bestaan en een toekomst vinden, begrijpt men waarschijnlijk ook wel zonder in Indië geweest te zijn.

Welnu, even weinig mogen de ten tooneele gevoerde Indo's als doorsnee-vertegenwoordigers van de bij cultuur-ondernemingen werkzame Indo's-employe's worden beschouwd. Het zijn karikaturen, waarvoor niet de middenslag Indo-employe's, maar de bij voorkeur in sommige Bataviasche, Semarangsche en Soerabajasche kampongs hokkende gedegeneerde halfbloeds tot model hebben gediend.

Het zou inderdaad hoogst onbillijk zijn, den Indo te beoordeelen naar de humoristisch bedoelde, maar in den grond der zaak diep-tragische figuren, die de heer Fabricius voor het voetlicht heeft gebracht en waarvoor hij, uit een artistiek oogpunt, onverbeterlijke vertolkers wist te vinden. Er is op Java geen gouvernements- of particulier kantoor, geen onderneming en geen fabriek zonder Indo's onder het personeel en ik durf zeggen, dat de overgrote meerderheid hunner aan de hun gestelde eischen voldoet, ja, dat er haast geen kantoor in Indië te vinden is, of het telt onder zijn personeel een of meer Indo's, die voor den goeden gang van zaken onmisbaar zijn. Dat zij niet allen onberispel zijn, is natuurlijk spreken moge waar zijn, maar er staat tegenover, dat zij in het spreken van inlandsche talen de totoks verre de baas zijn. Even ongepast als dezen het zouden vinden, indien hun brabbels Maleisch en pasar-Javaansch door Indo's bespot werd, even onbehoorlijk vindt de Indo het, wanneer de Nederlander zich vroolijk maakt over sommige eigenaardigheden van zijn Hollandsch.

Daar het laatste stuk van den heer Fabricius de, naar ik hoop, niet bedoelde uitwerking zou kunnen hebben, van hier te lande voedsel te geven aan een onrechtvaardige beoordeeling van tal van achtenswaardige personen in Ned.-Indië, meen ik mijn waarschuwend woord niet achterwege te mogen laten.”

Uit de O. I. Mail.

Gul Indië.

Het centraal comité te Batavia tot leniging van den nood in Nederland, maakte bekend, dat sedert de vorige opgave alsnog ontvangen werden de navolgende bijdragen: f 500 11de storting comité Solo; f 3361.50 6de storting comité

Semarang; f 310.60 5de storting Geëmpl. Dordtsche Petroleum-Mij. te Tjepoe; f 175 6de storting comité te Poerbo-linggo, waarvan f 75 van Inl. ambtenaren; f 135.50 5de storting comité Bodjonegoro; f 48.75 5de storting comité Temanggoeng; f 1500 7de storting comité Bandoeng; f 110 3de storting comité Ponorogo; f 500.30 5de storting comité Soemanep; f 1000 7de storting comité Madioen; f 197.80 12de storting comité Solo (afd. Klaten); f 500 2de storting comité Serang (via Bat. Nwsblad) uitmakende met de reeds vroeger bekend gestelde bijdragen een totaal van f 520.450.94, waarvan f 500.000 bereids naar Nederland geremitterd werd.

Overstroming in het Cheribonsche.

Had Cheribon gedurende de droogte veel van ziekten te lijden, thans werden, blijkens telegrafisch bericht vanden resident van 2 Maart j.l., door den abnormaal hoogen waterstand, veroorzaakt door den zwaren regenval vier dagen, de dijken van de Tjimanoeok op verscheidene plaatsen doorgelaten, ten gevolge waarvan uitgestrekte terreinen bouwgrond, wegen en desa's in de afdelingen Indramajoe en Madjalengka overstromd zijn. Ook in de afdeling Cheribon zijn 3000 bouw padi-aanplant door overstroming verloren gegaan. De schade kan nog niet worden vastgesteld.

Lepra-bestrijding.

In de „Preanger-Bode“ lezen wij, dat de door de ziekte van dr. Terburg, inspecteur van den geneeskundigen dienst voor Oost-Java, uitgestelde inspectie-reis naar Bali en Lombok, 31 Maart wordt aangevangen.

Dr. Terburg zou vergezeld zijn door kolonel De Groot van het Leger des Heils.

De reis heeft ten doel maatregelen te nemen inzake de lepra-bestrijding.

Om op de hoogte te blijven.

Naar het „Bat. Nieuwsbl.“ mededeelt, heeft de directeur van binnenlandsch bestuur tot alle hoofden van gewestelijk bestuur het verzoek gericht, hem van alle verschijnende Maleische en Chinese bladen steeds een nummer te willen toezenden. De directeur wil geheel op de hoogte zijn van alles, 't geen er in die bladen geschreven wordt.

Gaf niet het „Kol. Weekblad“ den stoot tot belangstelling in de Inl. pers?

Voor het algemeen Verkeer opengesteld.

Ingevolge een besluit van den hoofdinspecteur, chef van den staatsspoorwegdienst op Java, is het lijn gedeelte Tandjoengkarang—Laboanratoe van den Zuid-Sumatra staatspoorweg sedert 1 Maart j.l. voor het algemeen verkeer opengesteld.

Vrouwelijke Bureau-ambtenaren.

De minister van koloniën heeft ter beschikking van de Indische regering gesteld eenige in de rechten gegradeerde dames, met bestemming haar werkzaam te stellen bij den bureaudienst, griffiewerk inbegrepen. Voor deze juridische dames wordt nu op de gouvernementskantoren plaatsing gezocht. Zoo schrijft het „Bat. Nieuwsblad“.

Een nieuw Ziekenhuis?

Het „Nieuws van den Dag“ bericht, dat dr. Krediet, die ontslag had gevraagd uit gouvernementsdienst en zich als particulier geneesheer zou vestigen, zich met de verschillende dokters van Batavia in verbinding heeft gesteld, in verband met het plan om daar tezamen een hospitaal op te richten, waaraan hij zelf zal worden verbonden als baeterioloog. Het ziekenhuis, waarin plaats zal komen voor 100 patiënten, zal komen te staan op het land Menteng.

Oudheidkundige nasporingen.

De „Nwe Midden Java“ verneemt, dat de oudheidkundige Melville diverse ruïnes van hindoegebouwen onderzocht in het Antjasmoro-gebergte. Ook deed hij onderzoekingen in de buurt van Ngoro in het Modjokertosche.

Op Poentokpoejang ontdekte hij door een toeval de terrassen en trappen van een hindoebouwwerk. De terrassen strekken zich over een bouw uit en zijn geheel met bosch bedekt.

De Kweekschole Goenoeng Sari.

De eerste steen-legging voor de gebouwen der Kweekschool van de „Vereeniging Associatie van Oost en West“ te Goenoeng Sari, had 8 Maart j.l. plaats door dr. E. Moresco, directeur van onderwijs en eeredienst.

Vergaderingen.

Op een der Paaschdagen zou te Soerabaja de tweede algemeene vergadering worden gehouden van de Indische Sociaal-Democraten Vereeniging.

De Soekaboemische Landbouwvereeniging zal 22 dezer te Soekaboemi haar jaarvergadering houden.

De algemeene vergadering van de Rubberplanters-vereeniging zou gehouden worden op 18 Maart in de sociëteit Concordia te Bandoeng.

De agende luidt:

1. Verantwoording der notulen van de vergadering van 20 December 1914. 2. Verslag van de verificatiecommissie. 3. Jaarverslag. 4. Voorstel tot wijziging van art. 9 al. d. H. R. om daaraan achter ondernemingen toe te voegen: „en van kantoren, waarvan de chef lid is van de vereeniging“. 5. Verkiezing van een president en twee commissarissen, waarvoor de stembiljetten zijn rondgezonden. 6. Behandeling van de brochure van den heer G. F. Bodde. 7. Voorzitting van den heer L. A. v. Rijn. 8. Voorstel van den heer J. C. R. Moormann over de waardebeoordeling van te onteigenen Hevea-boomen. 9. Wat verder ter tafel zal gebracht worden.

In het lokaal der Handelsvereeniging had 9 Maart j.l. de oprichtingsvergadering plaats van de „Vereeniging voor den Rubberhandel“.

Toen de heer D. M. Kan de vergadering opende, waren er ongeveer twintig belangstellenden aanwezig, terwijl notaris Carpentier Altung mede tegenwoordig was, ter vaststelling van de Statuten.

Tenslotte keurt de vergadering goed, om de 1e inschrijving vast te stellen op Vrijdag 26 Maart.

PERSONALIA.

De Sultan van Siak.

3 Maart werd de nieuwe sultan van Siak plechtig door den resident geïnstalleerd.

Overleden.

Dh. Mas Sarhan, Inlandsch assistent in de oogheeskunde, is in het Koningin Wilhelmina-gasthuis gestorven aan typhus.

Mas Sarhan, die bij zijn chefs en patiënten zeer gezien was, behoorde tot de ontwikkelde, beschaafde Inlanders.

Hij had de Europeesche lagere- en mulo-school afgevolpen en vertoefde eenigen tijd in Nederland.

Inlandsche Lezingen.

Te Serang hield Zondagmorgen 7 Maart de heer Ardiwinata, adviseur voor de volkslectuur te Batavia, een lezing over het onderwerp: Een Inlandsche militie.

Des avonds deelde dezelfde spreker een en ander mede over het Verbeterhuis.

Op dienstreis.

Naar het Bat. Nieuwsbl. vernam zou de heer Ezerman, ambtenaar van Chinese zaken, a.s. Maandag naar Atjeh vertrekken. Hij gaat een dienstreis maken en zal een volle maand wegblijven.

Een zware straf.

De raad van justitie te Soerabaja veroordeelde den heer M. van Geuns, hoofdredacteur van het „Soer. Hbl.“, tot 3 maanden gevangenisstraf onder aanneming van de meest verzachtende omstandigheden, wegens het publiceren van een telegram, betrekking hebbende op de bewegingen van den Duitschen kruiser „Emden“.

Suriname.

De ontwerp-huishoudelijke begroting voor 1916, door den Gouverneur aan de Koloniale Staten ingediend, vertoont geen bemoedigend beeld van den economischen toestand der kolonie. De middelen brachten in 1914 f 323000 minder op dan in 1913, een gevolg van den oorlog en van de staking van het balata-bedrijf. Het ergst leden de invoerrechten, die f 142.000 ten achter bleven bij 1913. Het middel „retributie voor balata“ ging met \pm f 16500 achteruit. Verscheidene andere middelen brachten in 1914 minder op dan in 1913.

Vergelijkt men de opbrengst der middelen in 1914 met de raming voor dat jaar, dan blijkt dat 269 duizend gulden minder is ontvangen dan geraamd.

De uitgaven daarentegen zijn 109 duizend gulden hooger geweest dan geraamd was. De verpleging van onvermogenen bijvoorbeeld kostte 32 duizend gulden meer dan geraamd was. Voor premieën aan immigranten werd 13 duizend

Hoff. van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hoff. van H. M. de Kon.-Moeder

zend boven de raming uitgegeven, voor nieuwe werken 36 duizend gulden meer, voor materieel kolon. vaartuigen 14 duizend meer, enz.

Het gevolg van een en ander is, dat het subsidie, hetwelk voor 1914 op 788 duizend gulden geraamd was, met 378 duizend verhoogd zal moeten worden.

Het jaar 1915. Hoewel op het oogenblik nog niets met zekerheid valt te zeggen over de uitkomsten van het loopende dienstjaar, kan thans reeds worden aangenomen, dat de middelen zeer waarschijnlijk niet zooveel zullen opbrengen als bij het opmaken der raming bij den aanvang van het vorige jaar daarvan verwacht werd.

Het jaar 1916. Op de thans ingediende begrooting voor 1916 zijn geraamd: de uitgaven op f 7.662.712; dit bedrag aldus te verkrijgen: uit leening f 3.610.853, uit eigen middelen f 3.122.211, uit subsidie f 929.648.

Onder dit subsidie is begrepen een bedrag van 321 duizend gulden voor gewone huishoudelijke uitgaven. Volgens het plan Idenburg zou voor dit doel niet meer dan 248 duizend mogen worden bestemd. De gouverneur verklaart echter, dat het door de drukkende omstandigheden niet mogelijk gebleken is het huishoudelijk tekort tot dit bedrag te beperken.

Ten aanzien van het onderzoek naar de mogelijkheid om door diepboringen in de waterbehoefte te voorzien, kan de gouverneur mededeelen, dat na een bezoek van prof. Harrison in Juni a. p., met goedvinden van het bestuur van Britsch-Guyana aan deze kolonie gebracht om daarover advies uit te brengen, het overleg tusschen dien geleerde en den directeur van openbare werken en verkeer voortgezet is, maar nog niet tot een beslissing heeft geleid.

Afgezien van den uitslag zijner bemoeiingen, meent de gouverneur hier te moeten getuigen van de erkentelijkheid van het bestuur van Suriname jegens dien geleerde en niet minder jegens het bestuur der naburige kolonie, dat hem veroorloofde zijne kennis en ervaring te onzer beschikking te stellen.

Het ligt in de bedoeling om in het jaar 1916 overeenkomstig de voorstellen van den heer Kakebeke over te gaan tot het aanleggen van eenige schooltuinen. Hiervoor is f 2500 uitgetrokken.

Uit dezen post zal tevens bestreden moeten worden eene uitgave van f 50 voor den onderwijzer, die zich belast met de leiding van de werkzaamheden in den tuin.

Aanleg van den tuin en het onderhoud geschieden onder toezicht van het landbouwdepartement, dat hieromtrent in overleg treedt met den inspecteur voor het onderwijs.

Van de salarisverbeteringen, die van het ontwerp der definitieve begrooting voor het loopende jaar werden afgevoerd, zijn bij deze begrooting alleen die weder voorgesteld, welke toegedacht waren aan personeel met een inkomen van minder dan f 2000. Totaal is daarvoor noodig f 3375.

Een vierjarige ervaring heeft geleerd, dat de huidige formatie der afdeling Comptabiliteit absoluut onvoldoende is om te voldoen aan de voorschriften der comptabiliteitswet. Voor een geregelde en tijdige afdoening van zaken is noodig dat het personeel bestaat uit 1 chef, 2 commiezen, 2 adj.-commiezen, 4 klerken en 1 surnummerair. Om die sterkte te bereiken zullen moeten worden aangesteld: 1 chef, 1 adj.-commies, 1 klerk en 1 surnummerair.

Voor de overbrenging van het station Ephrata naar Constantia is een bedrag van f 22250 geraamd.

In dit bedrag zijn mede begrepen de kosten voor het in orde brengen van het terrein en aan te brengen kleine verbeteringen aan bestaande gebouwen, terwijl ook gerekend is op het inrichten van een logeergebouw te Ephrata, alsmede van een blok woningen, waarin ziekenzaal, apotheek en woning voor den ziekenoppasser. De bedoeling is, om de kosten van een en ander te verdeelen over twee jaren.

Op de begrooting voor 1913 was gerekend op vergrooing der Westerschool. Toen daartoe zou worden overgegaan, rezen er bezwaren, die aanleiding gaven de vergrooing uit te stellen en het bouwen van een nieuwe school in overweging te nemen. Ten slotte is besloten tot verbetering van het bestaande schoolgebouw en bijbouw van eenige localiteiten. Voor dit doel wordt een bedrag van f 9000 aangevraagd.

Voor aanbouw van een school en onderwijzerswoning op Onverwacht is f 7000 uitgetrokken. Het huurgebouw, thans in gebruik, verkeert in zeer vervallen toestand.

Ruimte en inrichting van het immigratiebureau zijn reeds lang geheel onvoldoende. Voorgesteld wordt nu een uitbreiding, door op het bestaande gebouw een verdieping op te trekken over een lengte van 11 meter; kosten f 3000.

De uitgaven voor onderhoud der koloniale vaartuigen, enz. hebben gedurende de laatste 3 jaren bedragen respectievelijk f 103.250, f 118.560 en f 130.354.

In deze bedragen zijn niet onbelangrijke sommen begrepen voor den ombouw van barkassen tot motorbooten, alsmede voor het aanbrengen van verbeteringen aan de Prinses Juliana, enz. Laat men deze buitengewone uitgaven buiten rekening, dan nog moet het bedrag der raming van ongeveer f 87000 te laag worden geacht om een behoorlijk onderhoud der vaartuigen te verzekeren.

In de eerste plaats moet daarbij voor oogen worden gehouden, dat het aantal zeeschepen met een is vermeerderd, n.l. de Prinses Juliana, over de overneming waarvan binnenkort eene eindbeslissing zal worden genomen, terwijl het materieel over het geheel genomen ouder is geworden en thans meer onderhoud dan voorheen ver-

eischt. Verder zijn in den loop der jaren de weekloonen van de arbeiders der werkplaatsen verhoogd. Door de heropening van de vaart op Demerara, in welke vaart in 1914 ook Springlands is opgenomen, stegen verder de gewone uitgaven in den vorm van sjouwersloonen belangrijk. Eindelijk zijn aan de uitbreiding, die het vrachtvervoer op Nickerie heeft ondergaan, meerdere uitgaven verbonden.

Tegenover deze grootere uitgaven kan gewezen worden op de hoogere opbrengsten van het passage- en vrachtvervoer.

Bij deze begrooting is gerekend op eene verhooging van f 20.000, waarmede verwacht wordt te zullen kunnen volstaan. Een onderzoek is gaande ter beantwoording van de vraag of het gewone dagelijksche personeel der werkplaatsen niet voor inkrimping vatbaar is, waardoor de weekloonen, die van gemiddeld f 570 's weeks in 1911 tot gemiddeld f 1140 's weeks in het laatste jaar gestegen zijn, tot geringere proporties zullen kunnen worden teruggebracht.

Wij vreezen, dat verscheidene dezer posten door den Minister „tot betere” tijden zullen uitgesteld worden.

* * *

Uit het blad „Suriname” van 19 Februari knippen wij het volgende:

„Het rapport van de Br. Ind. Emigratiecommissie, bestaande uit de heeren Mc. Nell en Chimmanlal, die ook onze kolonie bezochten, is verschenen.

The Calcutta Englishman verklaart (wij ontleenen aan „The Demerara Argosy”) o.m. dat men de 300 pagina's van het rapport niet kan lezen zonder tot de conclusie te komen, dat, ondanks de sporadische gevallen van harde behandeling, de verhalen van een ongelukkig leven, geleid door de Indische arbeiders in de koloniën, sterk overdreven waren.

In geen enkel geval heeft de arbeider een langer werktijd dan in Indië of leeft hij onder omstandigheden, welke met de sterkste verbeeldingskracht slechter kunnen genoemd worden dan in hun eigen land.

In sommige richtingen is hervorming noodig. De verhouding van vrouwelijke tot mannelijke immigranten is niet wat het wezen moet.

In sommige gevallen zijn straffen voor overtredingen noodeloos streng.

De verhouding tusschen huurders en arbeiders was in geen deele slecht en waar de laatsten klaagden over harde behandeling, waren ondergeschikten, dikwijls Br. Indiërs zelve, de schuld daarvan.

In alle koloniën verdienen de Br. Indiërs, die emigreeren, meer dan in hun eigen land.

Dat, meent de commissie, is ten slotte de beslissende factor in het vraagstuk der Br. Ind. emigratie.

De Indiërs sparen flink; sommigen maken geregeld geld over aan hunne bloedverwanten; velen keeren naar Indië terug met flinke, opgespaarde sommen en waardevolle sieraden.

Wanneer men in het oog houdt, dat de emigranten Indië zonder een cent verlaten, kan niet ontkend worden, dat zij in geen deele er zoo slecht aan toe zijn als hunne thuis gebleven broeders.”

Curaçao.

De Curaçaosche bladen van half Maart j.l. vermelden onder het hoofd „Voor de Armen”, hoe de Gouverneur der Kolonie telegrafisch bericht heeft ontvangen, dat de Commissie in Nederland reeds vijf en dertig duizend gulden heeft bijeengebracht en maken de opmerking:

„Wie had zulk een som durven verwachten in de tegenwoordige omstandigheden?”

Uit de jongste berichten blijkt, dat door in Curaçao gevallen regen de algemeene toestand in de kolonie eenigszins is verbeterd. Voor gebrek aan drinkwater behoeft niet langer gevreesd te worden en er kwam eenig veevoeder beschikbaar. Een belangrijke verbetering van den algemeenen toestand is echter eerst tegen het einde van het jaar te gemoet te zien, als het te verwachten regen seizoen voor den maisoogst, het hoofdvoedsel der bevolking, gunstig verloopt.

* * *

Verder lezen wij:

„Curaçao heeft weer het geluk aan vele Haïtianen een veilige wijkplaats aan te bieden, nu zij wegens de revolutie gedwongen werden hun eigen land te verlaten.

De Hollandsche „Commewijne” bracht Zondag l.l. een twintigtal vluchtelingen uit Haïti aan.”

Dat is al de tweede bezending en de bladen voegen er aan toe:

„Wat is het toch rustig wonen onder Nederlands vlag.”

* * *

In de „Amigoe di Curaçao” van 27 Febr. j.l. schrijft het nieuw benoemde lid in den Kolonialen Raad, de heer P. A. Eussens, een uitvoerig hoofdartikel over „Curaçaosche looistoffen” en wijst, evenals in onze rubriek Suriname reeds gedaan werd, op de vruchten van de *Casalpinia coriaria*. Hij schrijft o.m.:

„Overbekend is, dat onze Kolonie, speciaal Bonaire en Curaçao, een zeer groote hoeveelheid looistof produceeren in den vorm van dividivi-peulen, waarvan elk jaar \pm 1½ miljoen K.G. wordt uitgevoerd. Bovendien wordt hier jaarlijks ongeveer nog een gelijke hoeveelheid uit Colombia en Venezuela als doorvoer-artikel naar Europa verscheept.

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - C. a. r. e. t. e. s.

Safe-Inrichting.

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort No. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor Indische Fondsen.

Vleeschhouwerij en Spekslagerij
GEBR. DE RIDDER,

Valeriusstraat hoek Dunklerstraat. - Den Haag.
Tel. Interc. 2648.

Specialiteit in fijne soorten Worst- en Vleeschwaren.

EIGEN SANITAIRE KOELINRICHTING.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Grootte Noord 9.

LEEUWARDEN
Nieuwe Stad 94.

GRONINGEN
Heerenstraat 24
en 59.

ONZE GEMAAKTE

HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

Schrijver meent, dat aan dit product niet genoeg aandacht geschonken wordt.

PERSONALIA.

De nieuwe directeur van Openbare Werken, de Ingenieur Ph. van der Breggen, toont, dat het hem ernst is de Curaçaosche havenwerken tot een goed einde te brengen. Meermalen daags gaat hij zich persoonlijk overtuigen van het verloop der werkzaamheden, zoo schrijft bovengenoemd blad.

* * *

Een hartelijk welkom wordt door de Cur. Bladen toegevoerd aan den met de „Nickerie” aangekomen nieuwen geneesheer voor de Beneden-districten van het hoofdeiland Curaçao, Dr. Ed. J. Leckey.

De officieele berichten luiden:

De heer E. J. Leckey, geneesheer van Suriname, is tijdelijk belast met de functiën van gouvernements-geneeskundige, belast met de armenpraktijk en met het verleenen van verloskundige hulp aan de onvermogens in het 4de en 5de district op Curaçao.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De hormaat kwestie. De welbekende en veel besproken hormaat-circulaire No. 2014, als een blijde boodschap door het volk en de lagere Inlandsche ambtenaren ontvangen, heeft — alzo een inzender in de „Sinar Djawa” — nog steeds niet aan de verwachtingen beantwoord, ja, eerder teleurstelling gebaard. De Modjopajtsche toestanden schijnen niet zoo gemakkelijk en schielijk veranderd te kunnen worden, hebben te diepen wortel in den bodem van het volksleven geschoten. Is er onwil, onverstand of onverschilligheid bij de hooggeplaatsten in den lande, dat in de verhoudingen tusschen hoog en laag de door den Gouverneur-Generaal gewenschte veranderingen nog niet zijn aangebracht? De mindere ambtenaren blijven in 't oog van de chefs ook de minderen als mensch; zij worden nog steeds beschouwd als van „lain bangsa” (ander soort, ras). Kort geleden gebeurde het nog, schrijft bedoelde inzender, die zich „Pen Wadja” (stalen pen) teekent, dat op de maandelijksche conferentie van ambtenaren en dessa-hoofden in het district Singgahan van de afdeling Toetan der residentie Rembang de assistent wedonos zooals gewoonlijk, de mantri politie district, de mantri van het volkscredietwezen (die slechts een traktement van f 40 geniet) en de mantri goeroe van de 4e klas op een stoel plaats mochten nemen, terwijl de mantri van het boschwezen, die n.b. een bezoldiging van f 53 's maands geniet, samen met zijn ondergeschikte boschwachters en de schrijvers en dessa-hoofden, op den grond moest zitten. Schandelijk gewoon! Voelt men dan niet, dat die mantri zich tegenover de andere ambtenaren schamen moest? Of was het weer een restant van den vroegeren strijd tusschen Binnenlandsch Bestuur en Boschwezen, dat de ambtenaar van het Boschwezen in 't oog van de anderen vernederd moest worden? Waarom krijgen bij het districthoofd de ambtenaren B.B. wel een zetel, die van het Boschwezen niet? Mijnheer de redacteur, zoo eindigt de schrijver zijn epistel, mag ik u verzoeken een exemplaar van de krant, waarin gij mijn stuk wel gelieft op te nemen, aan den Resident van Rembang te doen toekomen, opdat hij er kennis van drage, hoe in het district Singgahan de circulaire No. 2014 wordt opgevat.

De conduitestaten. De minors dii, door den schrijver in de „Sinar Djawa” de „tjiljkstand” genoemd, hebben 't druk gehad over de bespreking der conduitestaten. Dat deze staten geheim moeten blijven vinden zij niet goed. Er moet naar gestreefd worden, dat zij „openbaar” worden, zoo vermeenen zij. Hunne goede bedoelingen waardeerende, ga ik met hunne wenschen slechts ten deele mee, zegt de schrijver, die zich Nawari teekent. Ik geef er niet veel om, zegt hij. De „mindere goden” (tjiljkstand) hopen, dat, als de conduitestaten niet geheim gehouden behoeven te worden, het gedaan zal zijn met de onware beoordeelingen, die voortspuiten uit het gevoel van „gila hormaat” bij de hooger geplaatsten. Ach, maar dezen verstaan immers de kunst om in een anderen vorm het den ondergeschikten in te peperen, die niet naar behooren op de ouderwetsche slaafsche manier hun onderdanigheid en onderworpenheid betuigen. In een afzonderlijk, geheim rapport kan de „sitjiljk” toch nog zwart gemaakt worden. In houding en gebaren, in daden en in woorden, met een „moeka asem” (zuur gezicht) kan de chef den ondergeschikte zijn misnoegdheid te kennen geven en deze weet en gevoelt het terdege. Dit zal invloed uitoefenen op zijn werklust en dienstijver. Ieder, die voor zijn levensonderhoud werkt, ziet niet graag een zuur gezicht, wel een vriendelijk oog, apprecieert een welwillende behandeling. Ach arme! gij blijft laag bij den grond zitten, gij zult werken tot u de oogen uitpuilen, uw loon zal gering zijn, aan willekeur blijft gij blootgesteld. Dit zal uw lot zijn en blijven. Hij, die hoog geplaatst is, wil geëerbiedigd en gehoorzaamd worden. Ach laten wij den man de hormaat geven, waarop hij gesteld is en dan geloof ik, dat wij er beter aan toe zijn, beter nog dan hem te weerstreven. Hij weet u anders toch op de eene of andere manier te knijpen om u aan zijn wil dienstbaar te maken.

Inlandsche appreciatie. „Jong Madioener” schrijft in de „Sinar Djawa”, dat dokter Buller, Inspecteur bij de pestbestrijding in Madioen, een goed en recht-schapen mensch is, die veel voor de lijdende menscheid

over heeft. Hij is in 't geheel niet „eerzuchtig” oftewel „gila hormaat”, zooals men dat noemt, hij handelt niet naar willekeur, zooals vele ambtenaren vaak doen, die wel eerzuchtig zijn en willekeurig handelen. Hij is daarom gerespecteerd en bemind bij zijn medeburgers, blank en bruin, hoog en laag. Diep bedroefd waren zij dan ook en de Inlandsche bevolking niet 't minst, toen zij het bericht vernamen, dat hij werd overgeplaatst en met den meesten spoed naar Buitenzorg, zijn nieuwe bestemming, vertrekken moest. Zij hadden er alles voor over, de Inlandsche ingezetenen, om hem voor Madioen te behouden en verzonden een gezegeld telegram van f 1.50 aan den G. G. van den volgenden inhoud: „Zijne Excellentie „Gouverneur Generaal, Buitenzorg, Inlandsche ingezetenen Madioen smeeken u hun Dokter Buller niet te onnemen. Zijn aanblijven is in aller belang. Hij is het, die ons zoo goed heeft bevrijd van de pest, wat zijn voorgangers niet lukte. Door zijn beleidvol, zacht optreden, was er geen misvatting, geen ontvredenheid meer onder „kleinen man. Ingezetenen.”

(Het telegram was volgens het blad in het Hollandsch in deze bewoordingen gesteld). De Javaansche bevolking van Madioen hoopt, dat Zijne Excellentie haar niet van dokter Buller zal scheiden. Ook de S. I. heeft hare adhaesie betuigd aan deze beweging, om genoemden geneesheer voor Madioen te behouden, zoo meldt het blad.

Personalia. Mas Mohamad Abdoen Saleh is benoemd tot verificateur bij de in- en uitvoerrechten en accijnzen te Palembang. Radjien Soetan Casajangan Seripada en zijne beide zoons Willem en Johannes zijn met Europeanen gelijk gesteld. („Sinar Djawa”).

Vereenigingen.

Te Cheribon is een nieuwe vereeniging opgericht, de Djoem Ijat Taalin Alauw lad al Islamiah met het doel den Islam in eere te houden en vooruit te brengen, zoomede als een der middelen daartoe scholen op te richten. Het bestuur daarvan is als volgt samengesteld: Sajid Mochamad bin Abdurachman Aldjuffie van Pandjoenan, president; Sajid Mochamad bin Abdurachman Alkaff van Pasewan, vice-president; Sech Bekar bin Abdullah bin Dijab van Kendoeroean, secretaris; Sajid Alibin Idroes Aldjoffrie van Pasewan, kassier; Sajid Idroes bin Ali Aldjoffrie van Pasewan, penningmeester; Sech Mohamad bin Hasan Baradja van Pasisir, Sajid Abdullah bin Abdurachman Asegaff van Pasisir en Sech Salim bin Achmad Bafadal van Pandjoenan, commissarissen. Allen wonen ter hoofdplaats Cheribon, terwijl als beschermheer is opgetreden Sajid Segaff bin Hasan Alhabsi, luitenant der Arabieren aldaar.

Te Ponorogo (Madioen) doet men in den laatsten tijd druk aan het maken van vereenigingen, zegt de „Pembrita Betawi.” Op initiatief van Mas Moehamad, Inlandsch arts en Raden Tjokroadiprodjo, gewezen assistent wedono van de Kota, is door de Inlandsche ambtenaren ter hoofdplaats een Javaansche Societeit opgericht, die slechts voor Inlanders toegankeijk is. Er wordt van de leden geen vaste contributie gevorderd, maar deze wordt procentsgewijze naar de traktementen berekend. De berichtgever vindt dit systeem verkeerd. De hormaatkwestie zal hierdoor van zelf langzamerhand op het tapijt worden gebracht. Zal degen, die meer contributie betaalt, zich niet hooger gevoelen, niet meer hormaat eischen van hem, die minder betaalt? Op andere plaatsen, zooals in Madioen de Pamongprodjo, werden ook societeiten opgericht op denzelfden voet van contributiebetaling; zij gingen allen successievelijk op de flesch. Deze nieuwe societeit te Ponorogo moge er zich aan spiegelen. Zoo is mede te Ponorogo opgericht een afdeling van het Inlandsche onderwijzers-genootschap. Ook hier heeft men een contributiebetaling gemaakt naar evenredigheid van de tractementen, zoodat men in deze vereeniging dus ook evenals in genoemde societeit niet zoozeer te maken zal hebben met leden met gelijke rechten, maar meer met wedonos, mantris goeroe, assistent wedonos, djoeroetoelissen, hulponderwijzers en kweelingen. Op den goeden gang van zaken zal deze financiële maatregel niet van goeden invloed zijn, meent de schrijver.

Een nieuw blad. De „Pantjaran Warta” meldt, dat weer een nieuw blad verschenen is, de Bintang Mataram. Het wordt gedrukt in de N. V. Nieuwe Stoomdrukkerij Midden Java Toegoe te Djokdjakarta. Redacteurs zijn de welbekende Raden Mas Bintaren Raden Mas Winarto.

Van deze beide journalisten wordt een groote stuwkracht verwacht, zegt de berichtgever. Het blad verschijnt twee keeren in de week en streeft naar de bevordering van handel en nijverheid en het nader tot elkaar brengen van alle nationaliteiten op Java. Het abonnement bedraagt f 1.50 per kwartaal.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Vooruitgang. Wij leven in het teeken van den vooruitgang, zegt de Ho Po; wij moeten mee of we willen of niet. Zij, die sterk zijn, zullen in kracht toenemen, de pientere koppen zullen 't van de anderen winnen. Wee, de stommerikken, die zijn het kind van de rekening. Zij streken tot voedsel van de intellectueelen. En wij Chineezen, als wij de krachten, die in ons sluimeren, niet tot ontwik-

Kleermakerij UNICUM

Hofspui 10 (5de Huis van af de) DEN HAAG. - Tel. 4947
Lange Poten.

CHEMISCH REINIGEN
REPAREREEN
KEEREN

VERMAKEN

MODERNISEEREN

OPNIEUW VOEREN

OPPERSEN

OPZETTEN van zijden revers

STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)

van Dames en Heerenkleeding.

Bijzonder geschoold Uniformwerkers, te kl. D. en H. Coupeurs

UNICUM bepaald den prijs vooruit.
Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO'S, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE.

LEVENSVERZEKERING.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electric Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEFEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUIJSCH. ENGELSCH. FRANSCH. SPAANSCH. ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

OVER DE WAALSCHER KERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL. 2234

Perzische en Turksche Tapijten

N. BENEZRA & Co.

NOORDEINDE 140 TEL. HAAG 8195.

Speciale Inrichting voor reparatie van
alle soorten Tapijten.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering op het leven

Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma COSTER VAN VOORHOUT & Co.
te Soerabaia.

keling brengen, onze ooren en oogen niet goed open houden, ons vernuft en onze energie niet aanwenden om aan te pakken wat goed en nuttig is, dan zullen ook wij bij andere volken ten achter komen. „Madjoe, Madjoe” hoozen wij nu steeds van alle kanten en wij richten onze oogen dan ook naar het Chineesche vaderland, en hopen dat het een krachtige staat, het Chineesche volk een sterk volk moge zijn. Maar 't is, of het nog tot de vrome wenschen behoort, of het ons slechts mooi wordt uitgeteekend. 't Is of China eerder achteruit dan vooruit gaat; en toch indien alle Chineezzen alle krachten van lichaam en geest inspanden om vooruit te komen, zou het met het Chineesche volk niet zoo treurig gesteld zijn. Gaan we eens na hoe sterk de Chineezzen in andere landen vertegenwoordigd zijn, zoo vervolgt 't blad: dan vinden wij in N.-I. 600.000, Siam 800000, Anam 200000, de Philippijnen 200000, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika 300000, Cuba 150000, Australië 40000, Canada 40000, San Francisco 40000, Mexico 10000, Panama 10000, Hindostan 150000, Japan 7000, Afrika 3000, Zuid-Amerika 10000. Te zamen 2½ miljoen. Toch niet gering, niet waar? Overal in alle staten zijn zij vertegenwoordigd, maar nergens worden zij naar behooren behandeld, op een lijn met het blanke ras gesteld. Voor hen gelden andere bepalingen, als voor de inwoners van den Staat. Ook worden zij niet in alle staten gemakkelijk toegelaten; beperkende bepalingen bestaan er te dien opzichte. Waar de Chineezzen als koelies in dienst genomen worden, halen zij de kastanjes uit het vuur, verdienen zij de centen voor de machtigen en rijken der aarde; daarna worden zij verstooten. In het „White Australia” worden zelfs geen Chineezzen en andere kleurlingen meer toegelaten. De Chineezzen moeten wakker worden en opstaan, want de zon is reeds hoog aan den hemel gerezen, zoo eindigt de schrijver, die zich My duty teekent.

Pogingen om aan den oorlog een einde te maken. De „Bintang Soerabaja” verneemt van een plan van de Engelsche dominees en zendelingen op Java, die naar Singapore willen gaan, om daar met hunne collega's te confereren, op welke wijze het best bij de Regeeringen kan worden aangedrongen om een spoedig einde aan den oorlog te maken, tevens om te protesteeren tegen de handelingen van Lord Kitchener, waardoor de oorlog zoo lang gerekt zal worden. Of dit wat helpen zal? vraagt 't blad. De oorlogvoerende volken zijn thans reeds zoo verbitterd, dat zij bloed en nog meer bloed willen zien.

In het belang van de zedelijkheid. In het zieken gesticht te Djombang mogen de verpleegsters geen „bedak” gebruiken, verneemt hetzelfde blad. Dat staat niet fijn, zegt de Directrice, dat doen de „slechte” vrouwen. Nu was er onder de verpleegsters eene, die aan panoe leed (een huidziekte, die zich door witte vlekken op het gelaat openbaart). De directrice dacht, dat de vrouw zich bepoeierde en ontsloeg haar. Afscheiden van de vraag of die verpleegster de directrice niet aan het verstand had gebracht, dat het geen bedak, maar panoe was, vindt het blad het verbod wel overdreven en de reden daarvan ongegrond. Het bepoeieren van het gelaat met bedak wordt onder de vrouwen in Indië althans niet gedaan uit coquetterie, maar meer om in de warmte het gelaat koel te houden.

Van Vreemde Koloniën.

Torpedeeren in plaats van opbrengen.

Men vergeve dat wij hier even ruimte vragen voor de beschouwing van professor Stein, opgenomen in zijn hoofdartikel in de „Vossische Ztg.”. Wij sympathiseeren met zijn aanmaning om niet door struisvogelpolitiek het gebeurde ongezien te laten en om geen poging te doen om zich aan de verantwoordelijkheid te onttrekken, door de schuld van het torpedeeren van de Katwijk wellicht op een andere natie te schuiven. Terecht laat hij voelen, dat in dergelijke poging een afkeuring van de begane daad zou liggen, en hij voelt het afkeurenswaardige van het gebeurde, naar hij verzekert, juist niet.

In het geval van de Katwijk is voor hem geen sprake van een toepassing van den duikbootenoorlog tegen Nederland, maar geldt het een gewoon geval van contrabande, dat slechts door toepassing van het recht om een prijs in den grond te boren, in plaats van hem op te brengen, er anders uitziet (N. R. C. 17 dezer, ochtendblad B.). Begrijpen wij dit goed, dan komt 't hierop neer: De gezagvoerder van de duikboot heeft gemeend in de Katwijk een schip te zien, dat contrabande vervoerde. Nu kon hij dit opbrengen, waarna de zaak zou worden uitgemaakt door een prijsgerecht, maar hij kon ook het schip in den grond boren, waarna de zaak eveneens nog voor een prijsgerecht kan komen. Neemt men aan, dat eerlijk wordt uitgemaakt welk verlies te vergoeden is, dan zal ten slotte de zaak op hetzelfde noerkomen. Als professoriale stelling niet onaardig gevonden, maar meer mag men er in gemoede toch niet uit halen. De Katwijk, voerende de neutrale vlag en alle teekens van een neutraal schip, is zonder voorafgaande waarschuwing, terwijl het stil lag, zonder eenig onderzoek naar den kelder gezonden, door een schip dat zijn nationaliteit en zijn naam niet bekend heeft gemaakt. De aanrander heeft er zich niet om bekommerd of er inderdaad contrabande aan boord was, niet om bekommerd of de kapitein zijn papieren zou kunnen reddend, die bij 't prijsgerecht bewijsmateriaal moesten leveren, heeft er zich zelfs niet om bekommerd, of van de bemanning iemand te redden zou zijn. Is dit gelijk te stellen met opbrengen?

Een oorlogvoerende mogendheid kan er toe gebracht worden bestaande regels van oorlogsrecht in toepassing te brengen naar nieuwe, bij het opstellen der verdragen niet voorzien omstandigheden. Zoo kan voor het optreden der duikbooten in aanmerking worden gebracht dat zij schepen, welke hiertoe aanleiding geven, niet op ouden trant opbrengen, maar na onderzoek ter plaatse van de ontmoeting handelen en zich van de gegevens verzekeren voor de eventuele verdere gerechtelijke afdoening der zaak, maar nooit en te nimmer kan te verdedigen zijn een handelen als dat van

de boot, die onbekend, verborgen, zonder onderzoek, zonder waarschuwing een weerloos schip onder neutrale vlag, dat voor anker lag, torpedeerde en daarna verduwen.

Door de ridderlijke houding der Duitsche regeering bij de afwikkeling dezer zaak, heeft de leerrede van professor Stein niet veel meer dan leerstoel-betekenis behouden. Maar de herhaling van het feit, ongeveer terzelfder plaatse t.o.v. het Grieksche schip Ellis Pontos, bewijst dat de woesteling nog in actie is.

Madagaskar in het oorlogsjaar.

De groote Fr. kolonie heeft een inlandsche bevolking van 3.225.000 zielen, die naar haar ontwikkeling in drie klassen is te onderscheiden.

Bovenaan staan de Hova's, wier gebied duidelijk den invloed van de regeeringsbemoeienis toont. De trouw der Hova's heeft de verwachtingen niet beschaamd, hun aanhankelijkheid heeft zich tijdens den oorlog op velerlei wijzen geuit. Hunne materiele belangen zijn overigens hiermede ook in volmaakte overeenstemming. De afvoer van voortbrengselen van de hooglanden wordt door den spoorweg van Tananariva naar Tamatava zeer vergemakkelijkt en heeft aan de inwoners van Imerina een groote welvaart bezorgd. Vele inlanders zijn kooplieden en bebouwers van een flinken lap grond geworden. Deze laatste vormen de meerderheid. Zij danken aan het Fr. stelsel de vervanging van de overheersching van den adel door het bezit, dat zij zich nu hebben kunnen verwerven.

De tweede klasse wordt gevormd door de Betsileo, Betsimisaraka, Tanala, Antankara, enz. Deze hebben den trap van ontwikkeling, waarop de Hova's staan, nog niet bereikt. Toch hebben zij tijdens den oorlog ook getoond aan de Fr. regeering gehecht te zijn. Volgens het artikel in la Dépêche Coloniale (3 April) waaraan wij deze gegevens ontleenen, waardeeren zij de rust en veiligheid, welke de Fr. bezetting hun heeft bezorgd.

De rassen van 't zuiden en 't westen zijn de meest achterlijke. Hun evolutie vordert langzaam, maar is daarom toch wel goed waarneembaar. Wij zullen het Dépêche-artikel hier niet volgen, maar slechts vermelden, dat de vervanging van officieren door civiele ambtenaren als bestuurders en van de bezettingsafdelingen door inlandsche detachementen tijdens den oorlog tot geen moeilijkheden aanleiding heeft gegeven.

Toch heeft 't land den invloed van den oorlog wel ondervonden. Vele werkplaatsen moesten worden gesloten, waardoor arbeiders zonder werk kwamen. De reden moest den inboorlingen verduidelijkt worden en dit was zoo heel gemakkelijk niet, een oorlog tusschen blanke natieën onderling blijft altijd iets raadselachtigs voor vele inlanders. De belastingen werden niet verminderd, integendeel, en kwamen toch goed binnen.

Het vraagstuk van den Islam, dat in Madagaskar niet tot de zaken van eerste belang behoort, leverde ook geen moeilijkheden op. De mohamedaanse bevolking is er in twee groepen te onderscheiden. De karana omvat al de Indiërs, die Britsche onderdanen zijn. De silamo, gelijkgesteld met de inboorlingen en bestaande uit de Comoriens, Zanzibariëten, Soehahali en eenige Arabieren.

De Indiërs blijven oprechte Engelsche onderdanen. Een deel hunner ontvingt de godsdienstige aanwijzingen van Constantinopel en dit is ook merkbaar geweest, maar na voorlichting heeft 't geen ongunstige gevolgen gehad, en is de stemming vredesgezind gebleven.

Pogingen om islamitische propaganda onder de Malgaches te maken levert weinig resultaat op, zij zijn er ongevoelig voor gebleken. De vermelde groepen der bevolking, die als mohamedanen bekend zijn, bezitten niets van het fanatisme, dat de geloovigen in Arabië en op de Noordkust van Afrika onderscheidt. Zij hebben zich dan ook geenszins aangesloten bij de beweging der Jong-Turken. Mochten enkele ijverars er over hebben gedacht opwinding in het land te brengen, dan zouden zij geen volgelingen hebben gevonden, terwijl het plaatselijk bestuur er ten overvloede ook op bedacht was uitbreiding te voorkomen.

Zullen de kroonkoloniën worden gehoord?

De Engelsche minister van koloniën, Harcourt, heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de rijksconferentie, met vertegenwoordiging der kroonkoloniën, die in 1915 weer aan de beurt was, niet zal worden gehouden, daar dit met de oorlogstoestanden minder goed zou zijn te rijmen. Maar tevens liet hij vernemen, dat de aandrang van Australië en Nieuw-Zeeland uitgegaan — waarover in ons vorige nummer sprake was — niet te vergeefs is uitgeoefend. Aan de eerste ministers der groote zelfbesturende koloniën is medegedeeld, dat de regeering voornemens is, wanneer de tijd komt voor overweging van mogelijke vredesvoorwaarden, hen volledig in te lichten en, zoo mogelijk, mondeling daarover te raadplegen.

De tegenwoordige Canadeesche regeering blijft voor dit recht van mede spreken niet veel voelen. Aan hetgeen hierover de vorige week werd aangevoerd, kan nu weer 't een en ander worden toegevoegd. Sir G. Foster, de Canadeesche minister van koophandel, heeft verklaard, dat velen vóór den oorlog hadden betoogd, dat Canada niet aan buitenlandse politiek moest doen, maar thans heeft het toch een buitenlandse politiek, maar dat is de politiek van „het Britsche rijk”. Hij zeide ook, doelende op de Can. contingenten: Kitchener weet, hoeveel man hij noodig heeft en wanneer hij die noodig zal hebben. Wij kunnen dit geheel aan hem overlaten. Vraagt hij er om, dan zullen wij gereed zijn. Hij is de man die roept, wij zijn het volk gereed aan den oproep te voldoen. En zoolang hij roept zal Canada juist met een nauwer band aan het Br. rijk verbonden zijn.

Mocht men hieruit opmaken, dat Canada een toonbeeld van gedweeheid is, dan zou men zich intusschen deerlijk vergissen. Terwijl 't offers brengt en nog aanbiedt, en man en vrouw hiervoor samenwerken, bereidt het een verkiezingsstrijd voor, waarin het een zeer zelfstandige houding aanneemt.

Een nieuwe kolonie?

Heeft Japan van zijn bondgenootschap met mogendheden, met wien Amerika niet in moeilijkheden wil komen, al partij weten te trekken om zijn China-politiek door te voeren, zonder dat N. Amerika tusschen beiden kon komen, het heeft nu een soortgelijken zet in oostelijke richting gedaan. Zou de Monroeleer de regeering te Washington in gewone omstandigheden dadelijk doen optreden tegen elke poging om een vreemde nederlating in 't werelddeel Amerika te vestigen, het Japansche bondgenootschap slaat N. Amerika nu met lamheid tegenover hetgeen in de Turtle-baai geschiedt. Daar, in Neder-Kalifornië, heeft Japan troepen een kamp doen betrekken. Waar het Jap. oorlogsschip Asama op de Mexikaansche kust aan den grond is geloopt, acht Japan den toestand niet veilig en heeft het, volgens de Frankfurter Ztg., 5 oorlogsschepen met 6 kolenscheepen gestationeerd, ter bescherming van de Asama tegen mogelijke aanrandingen. De daarbij behorende troepen hebben een

G. ZUURING, Fred. Hendriklaan 121
: Telefoon Schev. 951

AMEUBLEMENTEN IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN

— KLEEDJES, KUSSENS, THEEMUTSEN
— POTTERIE UIT VERSCHILLENDE FABRIEKEN
— — — KLEINE MEUBELEN — — —

Behangerij - Stoffeederij - Beddenmakerij - Reparatiën.

RIPPEN

Pianohandel

**PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAT 17.**

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

**DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.**

BALARTIKELEN.

S. J. ROTTEVEEL,

GALILEISTRAT 58 hoek Beeklaan,

beveelt zich aan voor levering van alles
op het gebied van

Koloniale Waren - Comestibles.

TELEFOON 3197.

Stichtsche Hypotheekbank

Boothstraat 15 Utrecht.

5%

PANDBRIEVEN.

Verkrijgbaar:

te Utrecht ten kantore der BANK
te Amsterdam bij de Heeren H. OYENS & ZONEN
te Rotterdam bij de Heeren
KRAEMER VAN DER KOOY & Co.
te 's-Gravenhage bij de KORTENAERBANK.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

: Gordijnen :

in meer dan 500 dessins

KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

Kamp opgeslagen met een station van draadloze telegrafie. De kuststrook is er dor en schraal bevolkt, met uitzondering van eenige vruchtbare dalen. Maar toch is 't land niet zonder waarde, doordien er goud gevonden wordt. De Amer. regering heeft tot nu toe nog geen stelling tegen dit optreden genomen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Indisch natuuronderzoek.

Als Mededeeling No. VI (afd. Handelsmuseum No. 2) van het Koloniaal Instituut is het navolgende geschrift verschenen. Indisch natuuronderzoek. Een beknopte geschiedenis van de beoefening der natuurwetenschappen in de Nederlandsche koloniën, door Dr. M. J. Sirks (bekroond antwoord op de door het Koloniaal Museum uitgeschreven prijsvraag voor het jaar 1912). We kunnen en de schrijver en het Koloniaal Instituut met de verschijning van dit belangrijk geschrift gelukwenschen. Dr. Sirks neemt als uitgangspunt het midden der zeventiende eeuw, omdat voor dien tijd van een eigenlijk systematisch natuuronderzoek niet kan gesproken worden, geeft een chronologisch algemeen overzicht tot 1850, wijl tot dat jaar alle natuurwetenschappen in zekeren zin één geheel vormen, om daarna nog een afzonderlijke beschrijving te wijden aan de verschillende takken van natuuronderzoek, die na de tweede helft der negentiende eeuw ieder hun eigen weg gingen. Ten einde de stof overzichtelijk te maken, heeft Dr. S. Sirks in de volgende hoofdstukken verdeelt. I. Baanbrekers. II. G. E. Rumphius. III. De achttiende eeuw (1702-1816). IV. De natuurkundige commissie (1816-1850). Opkomst van de Lands Plantentuin. V. F. W. Junghuhn. VI. Algemeene natuurwetenschap na 1850. VII. De verdere ontwikkeling van de Lands Plantentuin en het plantkundig onderzoek na 1850. VIII. De studie der dierenwereld na 1850. IX. Scheikundige arbeid na 1850. X. Geologische ontdekkingen na 1850. XI. Natuurkundige aardrijkskunde na 1850. XII. Toegepaste natuurwetenschap. Het proefstationwezen. XIII. De West-Indische bezittingen.

Een register op de persoonsnamen besluit het boek, dat versierd is met talrijke portretten van besproken personen, en eenige platen uit oude werken.

Catalogus natuurwetenschappelijke tentoonstelling.

Ter gelegenheid van het onlangs gehouden 15e Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig congres, heeft Prof. Dr. Max Weber in de zalen van het Kon. Zoologisch Genootschap "Natura Artis Magistra" te Amsterdam, eene tentoonstelling georganiseerd, die te zien geeft hetgeen Nederlandsche expedities en reizen van 1900 af naar onze Koloniën (en andere deelen der aarde), verzamelden op zoologisch, botanisch, anthropologisch, geologisch en op palaeontologisch gebied.

Van die verzamelingen werd een catalogus in druk uitgegeven, die echter meer geeft dan men uit den titel zou vermoeden en van blijvende waarde is, door een aantal beknopte opstellen, welke een idee geven van de werkzaamheid der talrijke expedities, of zendingen naar Oost en West, en hare uitkomsten. Een bloote opsomming dier bijdragen zou van de ons toegestane ruimte reeds te veel plaats vergen, daarom noemen we slechts enkele namen van de velen, die aan medewerking verleenden, n.l. G. P. Rouffaer, L. A. Bakhuis, E. C. Abendanon, Dr. J. P. Kleweg de Zwaan, J. H. F. Kohlbrugge, A. Franssen Herderschee.

Verslag opleiding Inl. artsen.

Ter Landsdrukkerij te Batavia verscheen het jaarlijksch verslag der school tot opleiding van Inlandsche artsen te Weltevreden, over het schooljaar 1913-1914. We ontleenen daaraan dat het schooljaar 1912-1913 den 26en Juli 1913 eindigde met 146 leerlingen. Voor het nieuwe schooljaar hadden zich in totaal aangemeld 76 kandidaten. Hiervan namen 49 deel aan het admittie-examen, waarvan na schijning 30 konden worden toegelaten, welk aantal later nog met zeven kandidaten werd vermeerderd. Het aantal leerlingen bij het begin van het schooljaar 1913-14 bedroeg dus 146 plus 37 nieuwe is 183 leerlingen. Volgens den landaard waren er: 105 Javanen, 8 Amboineezen, 18 Menadoneezen, 50 Sumatranen en 2 Timorreezen. In den loop van het verslagjaar werden 15 leerlingen ontslagen, terwijl er 3 overbleven. Het schooljaar 1913-1914 eindigde hierdoor den 11en Juli 1914 met 165 leerlingen, waarvan nog 12 gedurende en aan het eind van den cursus tot Inlandsch arts werden bevorderd, dus met 153 leerlingen.

De teelt van cultuurrassen.

Aldus de titel van een ter Landsdrukkerij te Batavia verschenen geschrift, dat, om voor ons onbegrijpelijke redenen, niet in den handel verkrijgbaar is. In het keurig geïllustreerde werk worden tal van raadgevingen gedaan, om bij de veeteelt, in den ruimsten zin des woords, de beste resultaten te kunnen verkrijgen. Daar het boek een inhoudsopgave mist (de schrijver wordt evenmin vermeld), volgt hier een overzicht van den rijken inhoud. — Over het kruisen van verschillende rassen in het algemeen en van onze Indischen veestapel in het bijzonder. — Over de eigenschappen van goede fokdieren (runderen, geiten, schapen, paarden). — Hoenderteelt. — Over de verzorging der moederdieren gedurende de zwangerschap en bij de laring en de verpleging van moeder en jong. — Over het gebruik van het vee voor verschillende doeleinden en over de ouderdomskenmerken. — Over de stalling der herkauwers.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De heer O. P. Besseling opent de Februari-afl. met eene beschouwing over de oprichting van volkscredietbanken op de Buitenbezittingen, gevolgd door een rapport dat over deze aangelegenheid handelt en door hem is opgemaakt naar aanleiding van een dienstreis in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. De heer C. L(uofs) publiceert het slot der verkorte brieven, samengesteld door den heer H. Colijn van zijn reis door China. De heer W. Frijling houdt een korte beschouwing over den invloed van den Europeeschen oorlog op den zendingsarbeid. Daar bij sommige heidensche stammen de indruk is gewekt, dat in Europa een strijd van het Christendom tegen den Islam is ontstaan, geven die heidenen — daar zij in den regel op niet al te goeden voet met de Mohammedanen staan — er de voorkeur aan zich bij de Christenen aan te sluiten, zoodat — volgens den heer Fr. — de voor de Europeesche beschaving beschamend zijnde oorlog, aldus nog iets ten goede heeft uitgewerkt. Van den verderen inhoud dezer afl. noemen we nog: Een Batakisch huwelijk, door W. J. Beck. — Het resultaat van

de invoering van de algemeene inkomstenbelasting (Stsbl. 1914. No. 130) in Habinsaran, door H. J. Köhler. — Landbezit in het district Bantik.

Het uitstervende Enggano.

Meermalen is vroeger, ook in deze rubriek, de aandacht gevestigd op het feit, dat de oorspronkelijke bevolking van het eiland Enggano (op de Westkust van Sumatra), gedoemd schijnt tot uitsterving. Zending Dammert, die onlangs het eiland opnieuw heeft bezocht, geeft in No. 4 van den loopenden jaargang der „Berichten uit de Zendingwereld" zijn indrukken weder, en vestigt daarbij weder de aandacht op dit treurige feit, in de volgende bewoordingen.

„Meer dan de helft der Engganeezen zijn Christenen geworden. Op de overigen hebben de Mahomedanen en de Chineezen een ongunstigen invloed. Ook de minder goede wandel van eenige Christenen geeft aanleiding om de nog heidensche Engganeezen van het Christendom af te houden. Het uitsterven van dit volkje gaat langzaam, maar zeker door. Het aantal echte Engganeezen wordt van jaar tot jaar minder en er is weinig uitzicht op vermeerdering. In 1914 is het getal inwoners met 13 vermeerderd. Dit is niet met Engganeezen, maar door de vermeerdering der arbeiders op de kokosplantage, die twee jaren geleden aangelegd is. Aan het einde van het verslagjaar was de bevolking als volgt: Engganeezen 291, half Engganeezen 38, aangenomen kinderen op Java gekocht 36, gevestigde Maleiers 36, Maleische plantage-werklieden 25, Batakkers 21, tezamen 457 zielen. Er zal in ieder geval een bevolking van gemengd ras overblijven, die, naar wij verwachten, het Evangelie zal aannemen. In ieder geval zullen wij er geen berouw van hebben, dat wij dit uitstervende volk nog den zegen van het Evangelie gebracht hebben. Onze Bataksche helpers, alsook de Bataksche predikant, hebben zich in 1914 goed gehouden en zijn trouw gebleven. Deze laatste keerde terug naar zijn vaderland en zijn plaats werd door een jongeren predikant ingenomen. De arbeid op het eiland Enggano wordt ook bedreigd, doordat er land aan eene Maatschappij verkocht is, die er plantages aangelegd en Maleiers en Chineezen als koelies gebracht heeft. Wel is waar zal, zoo veel in ons vermogen is, ook onder hen het Evangelie gebracht worden".

Nederlandsch-Indisch Landbouw-Syndicaat.

De aandacht zij gevestigd op afl. 4 van den zevenden jaargang der Publicaties van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat, waarin o.m. is opgenomen een verslag der besprekingen eener vergadering van het Syndicaat, welke handelde over eene regeling van den arbeid der contractkoelies in Banjoewangi. — Verder het verslag der besprekingen over het doel en de oprichting van Kamers van Landbouw in Ned.-Indië.

De Economist.

De April-aflevering van „De Economist" opent met het eerste gedeelte eener zeer gedocumenteerde studie van den heer P. H. van der Kemp, betreffende „de eerste publicatie over koloniale economie na Nederlands herstel in 1813". De schrijver behandelt daarin in de eerste plaats het geschrift van Daendels: „Staat der Ned.-Oost-Indische Bezittingen in 1808-11", waarin de afgetreden landvoogd zijn eigen bestuur, natuurlijk niet geheel onpartijdig schetst, en de daartegen door Joh. van den Bosch, den lateren gouverneur-generaal in een open brief gevoerde oppositie, waarin van den Bosch reeds, hier in overeenstemming met Daendels, de noodzakelijkheid bepleit van een stelsel van gedwongen arbeid voor de Javanen, ofschoon tevens zijn vrees uitdrukkend, dat „het gouvernement alle voordeelen (van den arbeid der Javanen) naar zich slepende, dezelfs welvaart van die der ingezetenen afscheide en opmerkend, dat „wil men voordeelen van een land trekken, men beginnen moet, met die aan hetzelfde te bezorgen, met andere woorden, dat men moet zaaijen wil men maaijen".

Zijn bestuur, toen hij 15 jaren later zelf landvoogd werd, toonde van deze beginselen zich weinig doordrongen. Tegen den Brief van v. d. Bosch trad H. D. Campagne in het krijt, in een in hetzelfde jaar 1815 verschenen voortreffelijk boekje, getiteld: „Java, zijnde een kort overzicht van dezelfs waardij en handel met betrekking tot Nederland". De heer v. d. Kemp schetst ook van dit geschrift den inhoud en zoekt dezelfs waarde inzonderheid in het krachtig betoog des schrijvers ten gunste van de rijstcultuur, en zijn sympathieke belangstelling in de ontwikkeling van de suikercultuur.

De heer mr. G. J. Fabius geeft, ter aanvulling van zijn voor eenigen tijd in hetzelfde tijdschrift verschenen uitvoerige studie over de Curaçaosche Bank, een overzicht van het „Muntstelsel op onze bovenwindsche Antillen", die tot 1845 op zich zelf hebben gestaan, en waar, ook thans nog, de toestanden in vele opzichten van de Curaçaosche afwijken, gelijk hij nader aantoont. (N. R. Ct.)

Tijdschrift voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië.

De Febr.-afl. bevat o.m. de volgende artikelen: De handel van Nederlandsch-Indië en het gebrek aan scheepsruimte. — Een weinig bekende caoutchoucsoort, door J. H. F. Kiehl. — De nieuwe vereenvoudigde rubberbereiding volgens het systeem-Schadt. — De Nederlandsche rubberhandel en de oorlog. — Vakonderwijs in Nederlandsch-Indië. Dupliek van B. Volkers. — Over theezaadolie. — De suikerproductie van Nederlandsch-Indië in 1914. — De regenval op Java.

Geneeskundig Tijdschr. voor Ned.-Indië.

In de 1e afl. van Deel 55 van dit tijdschrift treft men o.a. de volgende bijdragen aan: Een typhusepidemie in de Rayavallei te Billiton, door J. A. M. J. Jennissen. — Behandeling van pestlijders, door O. Deggeller. — Paratyphus A in Ned.-Indië, door Dr. Ch. Winckel. — Over de vraag der typhusverbreding door vliegen en stof, door E. P. Snijders.

Douwes Dekker en familie.

In No. 2 van de Goentoer-Bergerak, orgaan gewijd aan de belangen van Indië, lezen we het volgende bericht.

„Van Mevrouw D. D. is bericht ontvangen, dat zij eindelijk passagegelegenheid heeft gekregen om naar Indië, haar Heimat, terug te keeren. Zij is met hare kinderen den 11en Februari van Genua vertrokken en kan dus medio Maart te Batavia arriveeren.

Mevrouw D. D. heeft het verlangen te kenen gegeven, zich te Batavia te vestigen en aldaar een cursus in handels-correspondentie (Duitsche en Engelsche) te openen. De wakker kameraden te Batavia hebben reeds lijsten laten circuleeren en, naar wij met genoegen vernamen, bestaat er veel animo van de kring Toa Saij Bio, een studie- en kleerenfonds voor de kinderen van D. D., voorloopig op bescheiden schaal, opgericht, zoodat en D. D. en zijn wakkere echtgenoot geen vrees behoeven te hebben ten behoeve daarvan.

Wij herinneren hieraan, dat mevrouw D. D. ook per cor-

* De Goentoer-Bergerak verschijnt wekelijks in courantvorm, en is ontstaan uit de vereeniging der tijdschriften „Doenia Bergerak" en „Goentoer". (Red.-Comm. „Kol. Weekbl.")

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129

Valeriusstraat 13

Tel. H 6375

Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten.

BADEN EN GEYSERS.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

Stoom-Verrij

Chemische Wasscherij

J. C. ROOS & ZOON

Stoomen, Verven en Kleurophalen van

GORDIJNEN,

FABRIEK:

Loosduinsche weg 581.

Telefoon 2932.

TAPIJTEN,

MEUBELSTOFFEN.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10 tot 4 uur.

respondentie lessen zal geven, zoodat partijgenooten buiten Batavia, die zich die vakken eigen willen maken, gelegenheid zullen hebben op billijke condities aan den cursus deel te nemen.

Moge een bloeiende cursus haar deel zijn!
D. D. studeert nog te Zürich. Zijn studie komt onze zaak zeer ten goede.

Ingezonden.

Totok en Indo.

Geachte Redactie.

Sta mij toe dat ik als totok, langs dezen weg (een gelijkkluidend stuk gaat ook naar de andere voorname bladen), namens een aantal in Den Haag verblijf houdende Indo's, protest aantekenen tegen het thans in Theater Verkade gaande stuk van Fabricius: „Totok en Indo”.

Dat protest geldt natuurlijk niet de opvoering an sich. Deze was, als het spel, geheel zooals wij dat van Verkade kunnen verwachten.

Maar mijn, ons protest is gericht tegen den inhoud van het stuk, tegen de eenzijdige overdrijving, tegen de generalisatie daarin, waardoor zich gegriefd móet voelen ieder rechtgeaard Indiër — dat is hij, die niet in de eerste plaats wil zijn Europeaan, maar die in zich heeft een trots om zijn Indiërschap, ondanks, en juist door, alle verguizing van den kant van den pur-sang. Ik wil aannemen, dat het niet de vooropgezette bedoeling is geweest van den heer Fabricius, om op deze manier een geheele groep van menschen te kwetsen, noch om zich en anderen te amuseeren ten koste van die groep. Maar hij, die Indië kent, en vooral de Heeren Borgesius en Kloppers (zelf Indische jongens toch), die hem hielpen met het „Indo-gedeelte”, zij hadden toch moeten bedenken, dat in onzen tijd van verscherping der antithese tusschen blank en bruin, dit stuk een klap is in het aanzicht van de talrijke Indo's, die in ontwikkeling niet onder doen voor vele Hollanders, al is hun gelaatskleur donker en al behoudt hun uitspraak van het Hollandsch vaak — lang niet altijd — nog het vreemde accent.

Er bestaan natuurlijk Indo's als Fabricius hen met bekwaame hand — want dat moet worden toegegeven — heeft geschilderd, maar het Hollandsche publiek, dat de Indische toestanden niet kent, is maar al te zeer geneigd te denken dat Herman en Cornelis typen zijn van den Indo — in het algemeen.

Laten zij, die lachen om hun krom Hollandsch en primitieve begrippen toch vooral niet vergeten, dat dergelijke Indo's een Hollander tot vader of grootvader hadden, die wel nu zich kan amuseeren om hen, maar die zich tijdens zijn Indischen loopbaan niet ontzag dergelijke menschen het leven te geven.

Wanneer de Indiër in Indië over enkele weken te lezen krijgt, hoe men zich in Den Haag vroolijk over hem heeft gemaakt, dan kan dat nog maar versterken de toch al aanwezige rancune tegen den Totok.

En dat is te bedenkelijker, waar de Indo's zich meer en meer gaan scharen aan de zijde van den Inlander (getuige de samensmelting der tijdschriften „De Goentoe” en „Doenia Bergerak”, een feit, van grooter beteekenis dan men hier wel vermoedt).

Er wordt in onzen tijd zoo geschermd met de Idee Associatie van Oost en West, maar West schijnt maar weinig bereid ook van haar zijde poging tot meerde appreciatie te doen. En een stuk als dit van Fabricius brengt ons weer een belangrijke schrede achterwaarts op den toch al zoo moeilijken weg naar verbroedering.

Het eenige nut ervan kan zijn, dat het Verkade wat ruimer middelen bezorgt, zoodat hij niet meer zijn toevlucht behoeft te nemen tot dergelijke, een heele bevolkingsgroep kwetsende, speculatiestukken.

Zoodat hij zich dan alleen zal kunnen wijden aan het meer geestelijke genre, wat toch ten slotte zijn genre is. Want het moet hem als kunstenaar — d.i. als mensch, die fijner voelt dan het gros, — toch tegen de borst stuiten, aldus concessies te doen aan dat gros, dat zich op zoo goedkope manier gemakkelijk amuseeren laat.

U dankend voor de plaatsruimte,

J. H. FRANÇOIS.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

VERGADERING van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”, op Zaterdag 24 April 1915, om 2 uur n.m., Laan van Meerdervoort 187 te 's-Gravenhage.

Agenda:

1. Notulen van de vorige vergadering (zie K. W. 12 Nov. 1914, No. 46).
2. Verkiezing van een 2en Secretaris en een 2en Penningmeester.
3. Voordracht aan de aanstaande Algemeene Vergadering ter vervulling van 6 vacatures in het Hoofdbestuur, wegens periodiek aftreden.
4. Vaststelling van den datum waarop en de plaats waar de aanstaande Algemeene Vergadering zal worden gehouden.
5. Rekening en verantwoording en begroting.
6. Mededeelingen van hetgeen in het belang der noodlijdenden in de kolonie Curaçao is verricht.
7. Idem omtrent de plannen om maatregelen te beramen ten einde de kennis van Indië bij het onderwijs in Nederland grondiger te behandelen.
8. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,

E. F. GROOSS.

Van het Informatie-bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Onderwijzeressen voor Ned.-Indië.

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië kunnen worden gesteld praktisch ontwikkelde onderwijzeressen, bij voorkeur met hoofdkaste of akte

Fransch, om te worden benoemd tot onderwijzeres der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs daar te lande.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië worden gesteld, ontvangen:

- a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van f 500;
- b. vrijen overtocht naar Batavia als gouvernements-passagier der eerste klasse, indien zij de hoofdkaste bezitten, en als gouvernements-passagier der tweede klasse, indien zij die akte niet bezitten;
- c. eene voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië.

Zij moeten zich bij notarieele akte verbinden om, ingeval zij niet met de aan te wijzen reisgelegenheid naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), ontslagen worden binnen vijf jaren na aankomst op Java, onverwijld in 's lands kas terug te storten wat is betaald wegens vergoeding voor uitrustingskosten en wegens overtocht naar Indië.

In Indië worden zij in alle opzichten als burgerlijke ambtenaren beschouwd en de bepalingen omtrent verloven, pensioen, het weduwen- en wezenfonds, enz., zijn derhalve op haar van toepassing. Die bepalingen zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de afdeling D (Personeel) van het Ministerie van Koloniën.

Te haren aanzien gelden overigens de hieronder volgende bepalingen.

Zij, die voor uitzending wenschen in aanmerking te komen, moeten zich vóór 15 Mei 1915 aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

- a. hare akte(n) van bekwaamheid;
- b. een uittreksel uit hare geboorte-akte; en
- c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester harer woonplaats.

Zij worden vóór hare uitzending onderworpen aan een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek.

Een spoedig vertrek naar Indië is noodzakelijk.

(Nederlandsche Staatscourant van 7 April 1915, No. 80).

Regeling van de klassen en de bezoldigingen der onderwijzeressen aan de openbare Europeesche lagere scholen in Nederlandsch-Indië.

De onderwijzeressen der openbare Europeesche lagere scholen in Nederlandsch-Indië zijn verdeeld in drie klassen.

Tot de eerste klasse behooren de onderwijzeressen, die eene akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres bezitten en geplaatst zijn aan het hoofd van de eerste openbare lagere scholen, zoodra van die scholen bij welke aan de hoofdonderwijzeres minstens twee hulponderwijzeressen zijn toegevoegd.

Zij genieten eene bezoldiging van f 300 's maands. Tot de tweede klasse behooren de onderwijzeressen, die eene akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres bezitten en aan het hoofd van de overige scholen of als eerste-hulponderwijzeres aan de in de voortaande alinea bedoelde scholen zijn geplaatst. Zij genieten eene bezoldiging van f 250 's maands.

De overige onderwijzeressen, behorende tot de derde klasse, genieten eene bezoldiging van f 175 's maands.

De onderwijzeressen der 1ste en 2de klasse genieten zes traktementsverhoogingen, waarvan vijf ten bedrage van f 50 's maands en één (de laatste) van f 75 's maands; de onderwijzeressen der 3de klasse ontvangen vier verhoogingen, ieder ten bedrage van f 25 's maands. Die verhoogingen worden toegekend telkens na ommekomst van drie volle dienstjaren.

Behoudens vroegere bevorderingen tot den naast hooger rang, worden onderwijzeressen der 3de klasse, die gedurende vijf jaren in het bezit van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres bij het openbaar onderwijs in Indië werkzaam zijn geweest, en de geschiktheid voor den hooger rang bewezen hebben, in het genot gesteld van de inkomsten van eene onderwijzeres der 2de klasse.

Eene onderwijzeres, tot eene hooger klasse bevorderd wordende, blijft in het genot der reeds verkregen traktementsverhoogingen en de tijd verstreken na de laatst verkregen verhooging komt in rekening bij de toekenning der eerste verhooging in de hoogere klasse, echter met dien verstande, dat nimmer meer dan zes verhoogingen worden genoten, zullende naarmate in de hoogere klassen aanspraak op eene voor die klasse vastgestelde verhooging wordt verkregen, zoodra deze meer dan de zesde zoude zijn, eene vroeger in de lagere klasse verkregen verhooging vervallen.

Traktementsverhoogingen ten bedrage van f 25 's maands, waarop na het bezit der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres door eene onderwijzeres der 3de klasse recht is verkregen, worden bij hare bevordering tot een hooger rang omgezet in even zoovele verhoogingen van f 50 's maands.

Bij terugstelling tot onderwijzeres der 3de klasse worden deze verhoogingen tot haar oorspronkelijk bedrag teruggebracht.

Mindere geschiktheid, plichtverzuim of andere redenen van ernstigen aard kunnen aanleiding geven:

- a. tot terugstelling van eene onderwijzeres in eene lagere klasse;
- b. tot het aanwijzen van een bepaalden tijd, die ter erlanging van verdere traktementsverhoogingen buiten berekening blijft;
- c. tot het opleggen van beide straffen te zamen.

Behoudens het bovenstaande bij de terugstelling tot onderwijzeres der 3de klasse blijft eene teruggestelde onderwijzeres in het genot der reeds verkregen traktementsverhoogingen.

Bij de berekening der dienstjaren, voor de erlanging van traktementsverhoogingen gevorderd, komen niet in aanmerking:

- a. de tijd met verlof buiten Nederlandsch-Indië doorgebracht, behalve de tijd met binnenlandsch verlof naar plaatsen buiten Nederlandsch-Indië gelegen, doorgebracht onder genot van volle of halve bezoldiging;
- b. de tijd op wachtgeld, non-activiteit of anderszins buiten betrekking doorgebracht;
- c. de tijd uit hoofde van berispelijk gedrag in schorsing doorgebracht.

Adverteeren doet verkoopen.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON

GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

- □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
- □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
- □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Firma J. SCHEENHOUWER & Zn

Gevestigd 1844.

Complete Meubilerie.

Prinsegracht 26 - 's-Gravenhage - Telefoon 5164.

LIESKER

Frederikstraat 163

Valkenboschpl. II^d

DEN HAAG.

COMESTIBLES

KOLONIALE
WAREN

INDISCHE
INGREDIËNTEN

VERKOOPHUIS „HAGA”

STILLE VEERKADE 6-8. TELEFOON 8010

Levering op gemakkelijke betaling-
conditiën van Dames-, Heeren- en
Kinderkleeding. — Meubilerie.

Algemeene Boekhandel

en

Advertentie-Bureau

van

FIRMA L. J. C. BOUCHER.

Noordeinde 64c. - Den Haag.

Levering van alle binnen- en buitenlandsche Boeken
en Tijdschriften.

Telef. H
7857

J. B. HEIJDEMAN,

Telef. H
7857

CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal adres
Uitzending van Dinners.

DEPOT VAN WIJNEN.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

Verlangt Gij heerlijk croquant Brood, vraagt dan ons

FRANSCH BROOD
WEENER BROOD

Modelhuis SWEELINCK

COMPLETE MEUBILERIE

Speciaal adres voor Repatriërenden

Sweelinckplein 46 - Den Haag
JOH. J. RIJPSRA & CO.

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

„Het Blousen-Huis”
 PH. BIJMAN.
 Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.
BLOUSES PEIGNOIRS
COSTUUMROKKEN JAPONNEN
 In alle genres: EXTRA GROOTE maten.
 Verzending naar de Tropen.

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN 15
 DEN HAAG.
Horloger - Opticien.
 TELEFOON 2167.

Vereeniging OOST en WEST.
 Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10-12** en van **2-4** uur inlichtingen te be-

- Muziek- en Zanglessen.
- Tekken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admisse examens H. B. S. en Gymnasium.
- Handwerklessen.
- Paedagogische adviezen.

- Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
- Lessen aan spraakgebrekkigen.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
- Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch,
Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch,
Maleisch,
Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw.
Witte Singel 92.	„	{ Maleisch,
Javaansch,
Madoereesch,
Land- en Volkenkunde
van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch,
Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch,
Soendaneesch.
Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
 door J. H. en H. B.
 Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
 door T. J. BEZEMER.
 Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
- I. De Kolonie Suriname, door REMAN Irüs;
 - II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
 Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
 voorh. L. LANGE.
 Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN,
 HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.
 Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.
Speciale verpakking voor de Tropen.
 HOOGFIJNE LICHTBREMER SIGAREN
 GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels
 Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
 VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „
 REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
 Afdeling Gebruikte Instrumenten.
 Speciale Inrichting
 voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

De Nieuwe Meubel- en Spiegelmagazijnen
 van C. D. KREEFT,
 Nieuwstraat 21 Den Haag Telefoon 2638.
COMPLETE MEUBILEERING

„TRANSVALIA”
 PRINS HENDRIKSTRAAT 74
 DEN HAAG.
 Nog rijke voorraad
WOLLEN Ondergoederen en
WITTE Ondergoederen.
 Ook nog in Echt Jaeger.

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.
WED. G. STREITWOLF,
 Telefoon 2413.
 105, Noordeinde 105.

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAÏ
 Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
 Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

